

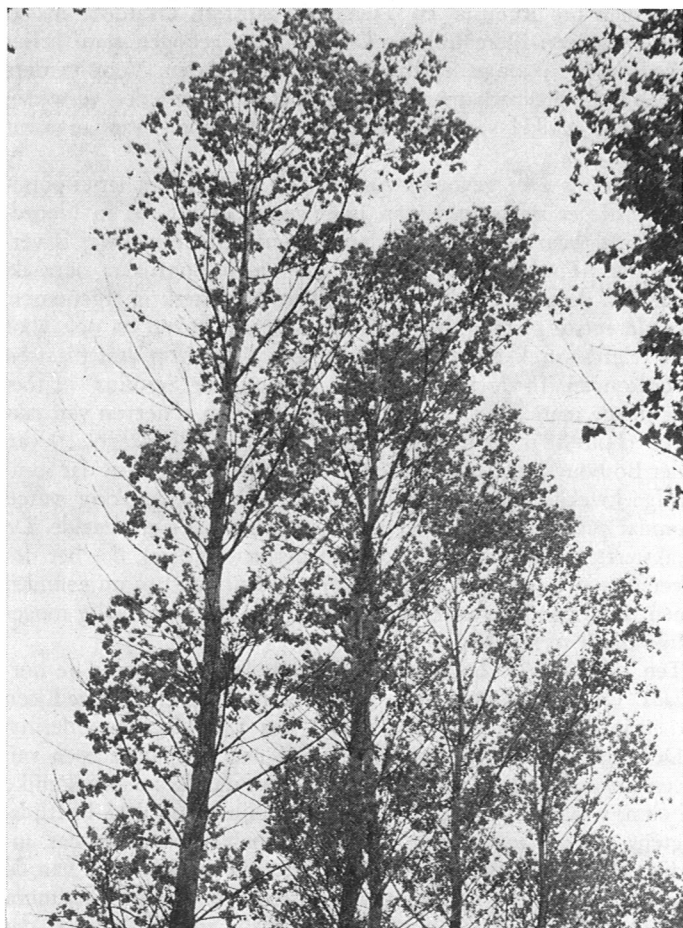

Foto 12. Taksterfte bij 'Serotina', zoals deze op vele plaatsen in het land optreedt. Beeld van een wegbeplanting bij Ruinerwold.

mate kunnen worden uitgesteld door een gunstige groeiplaats of een jeugdige leeftijd van de boom, maar zou anderzijds kunnen worden versneld door ongunstige omstandigheden. Het is moeilijk een oordeel te vormen over de juistheid van deze theorie. Wel is het een feit dat ongunstige omstandigheden het kroonsterven sterk bevorderen. De belangrijkste hiervan is een late wintervorst, volgend op een zachte periode, een situatie die wij onder andere meegemaakt hebben in maart 1962 en ook weer in het begin van dit jaar. Ik heb hierover geschreven in „Populier” van februari 1965, en kom hierop in de rubriek „Interessante Beplantingen” in het eerstvolgende nummer van dit tijdschrift terug.

Samenvattend moet men constateren dat de rol van 'Serotina' in de Nederlandse populierenteelt vrijwel is uitgespeeld. Zijn aanplant is dermate riskant geworden dat men deze niet meer kan adviseren. Dit geldt niet alleen voor Nederland. Ook in Oost-Duitsland heeft men dezelfde moeilijkheden. In West-Duitsland schrijft Müller in zijn uitstekende boek „Altstammsorten der Schwarzpappelbastarde”: „Heute ist die Serotina nicht mehr das, was Sie einst war.” Hij beschrijft de Nederlandse ervaringen omtrent de ernstige gevolgen van aantasting door roest, maar ook hij heeft opgemerkt dat niet alleen deze ziekte maar tevens de geringe weerstand van 'Serotina' tegen bepaalde milieufactoren een ernstige omvang aanneemt. Deze verzwakking manifesteert zich sinds 1957 in Duitsland in sterke mate. Evenals een ieder, die sterk bij de populierenteelt is betrokken, voelt Müller enige weemoed bij het zien verdwijnen van de 'Serotina', die zo'n grote historische betekenis heeft en in zoveel streken het landschap heeft bepaald. Hij schrijft: „Es scheint mit den Sorten³⁾ nicht anders zu sein, wie mit den Prinzessinnen, die Rübezahl⁴⁾ als Gespielinnen für seine entführte echte Prinzessin aus Rüben hervorzauberte, und die verwelkten, als ihre Zeit um war.”

³⁾ Populiererasen.

⁴⁾ Beschermgeest uit het Reuzengebergte.

(wordt vervolgd)

Ir. J. T. M. van Broekhuizen / Internationale registratie van populierenamen in Midden- en Noordwest-Europa

Landbouwhogeschool, Afdeling Houtteelt

Op 16 en 17 september 1969 vond te Keulen de derde bijeenkomst plaats van de „Studiegroep voor de registratie van populierenamen in Midden- en Noordwest-Europa”. Dit is een goede aanleiding om een en ander mede te delen omtrent het doel en de werkwijze van deze studiegroep en over de inmiddels bereikte resultaten.

De oprichting geschiedde, als gevolg van een gezamenlijk voorstel van de Nederlandse en de Duitse Populieren Commissie, in 1964 door de Internationale Populieren Commissie met het doel:

- a) de morfologische beschrijving van handelsrassen van populieren ten behoeve van de registratie door de I.P.C. te verbeteren;
- b) te voorkómen dat eenzelfde ras door een aantal landen onder verschillende namen ter registratie zouden worden aangemeld;
- c) aan de I.P.C. advies uit te brengen omtrent de te registreren rassen en omtrent de juiste naam indien meer dan één naam voor een ras in gebruik is.

De volgende landen zijn bij de studiegroep aangesloten: België, Duitsland (Bondsrepubliek), Engeland (officieel: het Verenigd Koninkrijk), Nederland, Oostenrijk en Zwitserland. Elk land heeft één vertegenwoordiger aangewezen. Het lidmaatschap is tot deze landen beperkt, omdat is gebleken dat de morfologische eigenschappen en dus de identificatiekenmerken van een

ras binnen het gebied van deze landen slechts weinig variabel zijn. Een uitzondering moet worden gemaakt voor het deel van Frankrijk ten Zuiden van de Loire. Het klimaat in dat gebied is namelijk zodanig dat onder meer de afmetingen van de bladeren en de bladverhoudingen van bijvoorbeeld 'Robusta', groeiend in Zuid-Frankrijk, duidelijk afwijken van die van 'Robusta', voorkomend in bijvoorbeeld Nederland. Om deze reden worden die Franse rassen die alleen van belang zijn voor het gebied ten Zuiden van de Loire niet in de werkzaamheden betrokken.

Selecties en kunstmatige hybriden die wel in de aangesloten landen in de handel zijn, maar die afkomstig zijn uit andere landen en daar als handelsras zijn geregistreerd, worden voorlopig evenmin behandeld. Dit geldt in het bijzonder voor rassen uit andere Europese landen, zoals bijvoorbeeld het Italiaanse ras 'I 214'. Het wordt juist geacht, dat deze rassen door de betreffende landen zelf worden aangemeld, hetgeen in het geval van 'I 214' reeds is geschied, zij het dan aan de hand van het destijds nog niet verbeterde, internationale beschrijvingsformulier. Zo nodig wordt dan ook voor het gebied van de studiegroep een aparte beschrijving opgesteld, welke ter kennisgeving naar de I.P.C. wordt gezonden.

Teneinde de vergelijking en identificatie te vergemakkelijken is bij Keulen een populeetum aangelegd. Hierop wordt later nog teruggekomen.

Daar binnen de I.P.C., en in het bijzonder in de Europese lan-

den, vooral belangstelling bestaat voor rassen van de Aigeiros-groep, werden tot nu toe door de I.P.C. slechts rassen van deze sectie geregistreerd.

Van Italiaanse zijde is reeds belangstelling getoond voor de werkwijze van de studiegroep. Het is dan ook niet onmogelijk dat voor het gebied rondom de Middellandse Zee een aparte studiegroep zal worden ingesteld. Samenwerking tussen de reeds bestaande en nieuw op te richten groepen zal uiteraard noodzakelijk zijn.

De eerste vergadering vond plaats in januari 1965. Deze was vooral gewijd aan een kritische beschouwing van het reeds eerder door de I.P.C. opgestelde beschrijvingsformulier dat moet worden ingevuld om internationale registratie door deze Commissie te verkrijgen. Hieruit resulteerde een aantal voorstellen tot wijziging, welke door de I.P.C. werden overgenomen.

Elk lid van de studiegroep ontving in 1965 van zijn collega's stekmateriaal van alle door de aangesloten landen aan te melden rassen. Ieder was daardoor in staat al deze rassen te vergelijken. Op basis daarvan kon worden vastgesteld welke rassen al dan niet identiek zijn. Zo is bijvoorbeeld enerzijds gebleken dat het Engelse handelsras 'Laevigiata' hetzelfde ras is als de Nederlandse 'Heidemij' en dat de door verschillende landen ingezonden 'Robusta's' identiek zijn, terwijl er anderzijds nog twijfel over bestaat of de Duitse en Nederlandse 'Serotina' identiek zijn aan het door Oostenrijk onder deze naam ingezonden ras.

Tijdens de tweede vergadering, die in september 1965 plaats vond, kon een beslissing worden genomen over de voorstellen tot de aanmelding van een aantal rassen. Daarbij werd tevens besloten welk ras door welk land zou worden voorgesteld. In enkele gevallen bleek het in verband met de internationale regels voor de naamgeving noodzakelijk de tot dan gebruikte rasnaam te wijzigen.

In 1966 werden de voorstellen van de studiegroep overgenomen door de „Sub-commissie voor de nomenclatuur” van de I.P.C. en tijdens de 13e zitting van de I.P.C. in Canada in 1968 verklaarde ook het bestuur van de I.P.C. zich met de voorstellen akkoord. Hoewel het officiële verslag van deze zitting nog niet is verschenen, kan daarom worden gesteld dat de hierna te noemen 19 rasnamen in alle bij de I.P.C. aangesloten landen officieel de juiste dienen te zijn. De rassen zijn ingedeeld naar de landen door welke ze zijn aangemeld, nl.:

Door Frankrijk:

- P. *deltoides* *angulata* 'Chautagne' (vroegere naam: P. *deltoides* 'Angulata de Chautagne'),
- P. *euramericana* 'Blanc du Poitou' (vroegere rasnaam: 'Serotina du Poitou'),
- P. *euramericana* 'Robusta',
- P. *euramericana* 'Tardif de Champagne' (vroegere rasnaam: 'Serotina de Champagne'),
- P. *euramericana* 'Virginie de Frignicourt' (vroegere naam: P. *deltoides* 'Virginiana de Frignicourt').

Door Duitsland:

De tot de groep P. *euramericana* behorende rassen 'Brabantica', 'Eckhof', 'Flachslanden', 'Forndorf', 'Grandis', 'Harff', 'Leipzig', 'Lingenfeld', 'Löns', 'Neupotz' en 'Steckby'.

Door Nederland:

- P. *euramericana* 'Gelrica' en 'Heidemij'.

Door Engeland:

- P. *euramericana* 'Eugenei'.

De naamswijziging van de Franse rassen is in Frankrijk reeds per ministerieel decreet van 28 januari 1967 officieel vastgelegd. Voor Nederland is het gevolg van deze wijzigingen dat

het als 'Serotina de Champagne' geplombeerde handelsras nu officieel 'Tardif de Champagne' zal moeten heten. Helaas werd het Nederlandse voorstel om dit hier reeds verschillende malen van naam veranderde ras kortweg 'Champagne' te noemen, niet aanvaard. Daar staat tegenover dat thans definitief een internationaal uniforme naamgeving voor de genoemde rassen is vastgesteld, waardoor onder meer onze 'Heidemij' ook in het buitenland onder deze naam moet worden geregistreerd en verhandeld.

Tijdens de bijeenkomst in september 1969 verstrekten de vertegenwoordigers van verschillende landen aanvullende gegevens omtrent de eigenschappen van de 19 geregistreerde rassen, in het bijzonder over de gevoeligheid voor Marssonina en kanker. In de komende jaren zullen zo veel mogelijk verdere gegevens worden verzameld omdat ook de kennis omtrent resistentie tegen ziekten van belang kan zijn voor de identificatie van rassen.

Het ras 'Serotina' kon ook tijdens deze bijeenkomst niet voor internationale registratie worden aanbevolen. De oorzaak hiervan is dat niet alleen de beschrijvingen die door enkele landen waren ingediend, zoals reeds eerder werd vermeld niet gelijklopend waren, maar omdat bovendien verschillen in habitus werden geconstateerd tussen de bomen die uit stekmateriaal van deze landen afkomstig zijn. Hoewel dit niet betekent dat het in dit geval om verschillende rassen gaat - de bomen zijn immers pas 4 jaar oud en daarom nog niet goed te beoordelen - is verdere vergelijking van het materiaal noodzakelijk.

Door Nederland werden tijdens de bijeenkomst de rassen 'Flevo' en 'Dorskamp' voorgesteld voor registratie. De studiegroep besloot deze rassen zonder meer voor registratie door de I.P.C. voor te stellen omdat het kunstmatige Nederlandse bastaarden betreft die niet reeds sinds lang elders onder andere namen kunnen voorkomen.

De Franse vertegenwoordiger deelde mede dat in Frankrijk onderzocht wordt tot welke rassen de populieren behoren die daar onder de naam „Régénéré” worden aangeplant. Hoewel nog geen definitief resultaat is bereikt, werd het vermoeden geuit dat enkele van deze „Régénérés” identiek zijn aan 'Forn-dorf' (onze vroegere 'Serotina erecta' = 'Regenerata'). Dit steunt de reeds in het novembernummer 1967 (blz. 69) door mij gemaakte opmerking omtrent hun identiteit.

Tenslotte werd naar aanleiding van een Nederlands voorstel de wenselijkheid besproken om in de nabije toekomst rassen van de sectie *Tacamahaca* (de balsempopulieren) eveneens te registreren. Men bleek algemeen overtuigd te zijn van het nut en de noodzaak hiervan. In verschillende landen zijn immers al enkele rassen, ontstaan uit kruisingen van balsempopulieren en populieren van de sectie Aigeiros (zoals 'Geneva', 'Oxford', e.a.) officieel in de handel. Voorts kan worden verwacht dat binnenkort in een aantal landen ook rassen van de soort P. *trichocarpa* zullen worden uitgegeven. In verband hiermede zal aan de I.P.C. worden geadviseerd internationale registratie van deze rassen mogelijk te maken. Tevens werd besloten dat de studiegroep zelf zal nagaan in welk opzicht het huidige registratieformulier voor dit doel zal moeten worden aangepast.

Het populeetum te Keulen

Het gemeentebestuur van Keulen heeft 15 ha grond ter beschikking van de studiegroep gesteld voor de aanleg van een populeetum. Daarin zullen alle door de aangesloten landen ter registratie voorgestelde handelsrassen worden opgenomen. De aanleg en het onderhoud worden op basis van richtlijnen van de studiegroep uitgevoerd door de stadshoutvesterij van Keulen met medewerking van het populiereninstituut te Hann.Münden, Duitsland.

Thans is 4 ha ingeplant in een verband van 8 x 8 m. Naast de

19 geregistreerde rassen zijn ook de niet voor internationale registratie in aanmerking komende, doch wel aangemelde, rassen opgenomen. Bepaalde rassen komen meer dan één maal voor, namelijk die welke door verschillende landen werden ingediend. Van alle 56 oorspronkelijk aangemelde rassen zijn drie

herhalingen van vier planten aanwezig.

Vooruitlopend op de vermoedelijke registratie van balsempopulieren zullen de thans in de handel zijnde balsemhybriden en de waarschijnlijk binnenkort in enkele landen in de handel komende balsempopulieren vanaf 1973 worden aangeplant.

H. W. Kolster / De populiererasen in de E.E.G.-landen

Stichting Industrie-Hout, Wageningen

Tabel 1. Overzicht van de rassen waarvan de aanplant toegelaten is.

Ras	Afstamming	In de handel in									
		Nederland		België		Duitsland		Frankrijk		Italië	
		1)	2)	1)	2)	1)	2)	1)	2)	1)	2)
Androscoggin	B	×		—		×		—		—	
Bachelieri	E	zie Robusta									
Bleu d'Exaerde	E	—		×		—		—		—	
De Moffart	C	×		—		—		—		—	
Dorskamp	E	×		—		—		—		—	
Drömling	E	—		—		—	×	—		—	
Enniger	C	×		—		×		—		—	
Flachslanden	E	—		—		×		—		—	
Flevo	E	×		—		—		—		—	
Gelrica	E	×		×		×		—		—	
Geneva	B	×		—		—		—		—	
Harff	E	×		×		×		—		—	
Heidemij	E	×		×		×		—		—	
Honthorpa	C	×		—		—		—		—	
I 214	E	×		×		×		×		×	
Ingolstadt 3a	C	—		—		×		—		—	
Keppels Glorie	E	zie Serotina de Champagne									
Leipzig	E	—		—		—	×	—		—	
Limbricht	C	×		—		—		—		—	
Loenen	N	×		—		—		—		—	
Löns	E	×		—		×		—		—	
Manitobensis	E	—		—		—		—		—	
Marilandica	E	×		×		—	×	—		—	
Missouriensis Holland	E	zie Heidemij									
Münsterländer	C	zie Enniger									
Neupotz	E	—		—		×		—		—	
Ostia	E	—		—		—		—		—	
Oxford	B	×		—		×		—		—	
Regenerata Duitsland	E	zie Harff									
Régénéré de Suisse	E	zie Drömling									
Robusta	E	×		×		×		×		—	
Rochester	B	—	×	—		×		—		—	
Rudolf Schmidt's Graupappel	C	—		—		×		—		—	
Schleswig 1	C	—		—		×		—		—	
Schülp Marsch	C	—		—		×		—		—	
Serotina	E	×		×		—	×	—		—	
Serotina de Champagne	E	×		×		—	×	×		—	
Serotina de Selys	E	—	×	×		—	×	—		—	
SP. 126	T	—	×	×		—		—		—	
Tardif de Champagne	E	zie Serotina de Champagne						—	×	—	
Tatenberg	C	×		—		×		—		—	
Vereecken	N	×		—		—		—		—	
Vernirubens	E	zie Robusta								—	
Virginiana de Nancy	E	—		—		—		—	×	—	
Virginiana de Vittel	E	zie Virginiana de Nancy									
Witte van Haamstede	C	×		—		—		—		—	
Zeeland	E	×		—		—		—		—	

1): geregistreerd handelsras
2): geen geregistreerd handelsras

Afstamming: B = Balsemhybride
C = P. canescens
E = P. euramericana

N = P. nigra
T = P. trichocarpa
D = P. deltoides